

ZÁDUŠNÉ SOBOTY

Synaxár pre Mäsopestnú sobotu vysvetľuje, prečo soboty boli zvolené pre spomínanie na zosnulých: „Na duše zosnulých spomínáme vždy v rámci sabatu, pretože sabat (sobota) je deň odpočinku. V hebrejčine sabat doslova znamená ‚odpočinok‘. Židia majú tento deň na odpočinok a prestávku od každej práce a profesionálneho obchodovania, my kresťania ho máme na to, aby sme si pripomenuli odpočinok tých, ktorí nás predišli do večnosti. Keďže mŕtvi odpočívajú od všetkých svetských starostí, prosby za nich prednášame v deň, ktorý znamená ‚odpočinok‘.“

Tento zvyk súvisí aj s „Veľkou sobotou“, dňom, keď Kristovo telo ležalo v hrobe. Na večerni v tento deň spievame nasledujúcu stichiru: „Veľký Mojžiš predpovedal tento deň, keď povedal: ‚Boh požehnal siedmy deň.‘ Lebo toto je požehnaná sobota, deň odpočinku, v ktorý sa jednorodený Boží Syn zdržal telesnej práce, ako to ustanovil pri smrti. Svojím zmŕtvychvstaním sa vrátil do stavu, v akom bol; a vo svojej добрote a láske k ľudstvu nám daroval večný život.“

Synaxár opisuje náležitý spôsob slávenia zádušného dňa: „V tento deň konáme zádušné bohoslužby, v chráme sa požehnáva kolyva, dávame almužny a konáme rôzne skutky milosrdenstva.“ Mnohé naše cirkvi by mohli viac než doteraz zdôrazňovať skutky milosrdenstva ako zádušné spomienky.

Modlitba za zosnulých

Východných kresťanov, ktorí sa zúčastnia na pohreboch alebo spomienkových službách v protestantských kostoloch, často zarazí absencia modlitby za zosnulých. Život a dielo zosnulého pripomenú viacerí rečníci, ale nikto z nich neprednesie modlitbu za zosnulého. V mnohých protestantských tradíciách vládne presvedčenie, že stav zosnulého blízkeho človeka nemôžu ovplyvniť modlitby a liturgie, ktoré za neho obetujú živí. Napríklad jeden súčasný luteránsky katechizmus sa pýta: „Za koho sa máme modliť? ... Mali by sme sa modliť za seba a za všetkých ostatných ľudí, dokonca aj za svojich nepriateľov, ale nie za duše mŕtvych.“

Na rozdiel do toho modlitba za zosnulých je hlavnou náplňou našich tradičných zádušných bohoslužieb. Citovaný Synaxár sa odvoláva na viacerých patristických autorov, ktorí dosvedčujú silu príhovoru za zosnulých: „Svätý Gregor Teológ vo svojej pohrebnej reči na svojho brata Cézaria odporúča ako dobré almužny v prospech zosnulých. A veľký Ján Zlatoústý vo svojom komentári k Listu Filipanom hovorí: „Popremýšľajme o spôsoboch, ako prospieť zosnulým. Poskytnime im pomoc, akú môžeme, totiž almužnu a obety. Lebo to im naozaj prináša veľký úžitok a veľmi veľa zisku a úžitku...“

Zvyk, že kňaz spomína zosnulých vo viere nad úžasnými tajomstvami, nebol bezúčelný ani svojvoľne ustanovený a odovzdaný Božej Cirkvi Božími premúdrami učeníkmi.“ A ešte: „Keď spolu so svojimi deťmi a príbuznými prijímaš opatrenia týkajúce sa nakladania so svojím majetkom, nech tvoja posledná vôľa obsahuje aj meno tvojho sudcu ako spoludediča a nech nechýba zmienka o chudobných...“ Sudcom je, samozrejme, Pán. Zlatoústý povzbudzoval ľudí, aby jeho Cirkev zahrnuli do svojich závetov ako obety na ich pamiatku.

Svätý Atanáž Veľký tiež hovorí, že „aj keď niekto zomrel a rozplynul sa v povetrí, neodmietajte zabezpečiť olej a sviece pri hrobe a prosiť Krista, nášho Boha, lebo je to milé Bohu a prináša to veľkú odmenu: ak bol zosnulý hriešnik, zničili ste jeho hriechy; ak bol spravodlivý, pridali ste mu na odmene. Ak je niekto cudzinec bez prostriedkov a nemá nikoho, kto by sa postaral o tieto záležitosti, Boh, ktorý je spravodlivý a súcitný, mu primerane vymeria svoju milosť tak, ako to On najlepšie vie. A navyše ten, kto poskytuje takéto služby mŕtvym, má účasť aj na odmene, pretože prejavil lásku a záujem o spásu blížneho. Je to tak, ako keď niekto pomaže priateľa voňavkami, že sladkú vôňu prijíma ako prvý. Tí, ktorí nesplnia vôle a testamenty zosnulých týkajúce sa týchto záležitostí, zaiste budú odsúdení.“

Na koho si spomíname?

Pri liturgiách a zádušných bohoslužbách počas celého roka ľudia predkladajú mená svojich zosnulých rodinných príslušníkov a priateľov na spomenutie. V určité dni sa spomína na špecifické skupiny. Avšak počas hlavných cirkevných zádušných sobôt sa nespomínajú jednotlivci ako takí. Naopak. Cirkev nás žiada, aby sme si pripomenuli „všetkých, ktorí zosnuli v nádeji na vzkriesenie“. Osobitne si pripomíname tých, ktorí neprijali sväté tajomstvá pred smrťou. Ako sa modlíme v kánone na utierni:

Vo svojom milosrdenstve daj miesto medzi veriacimi a spravodlivými tým, ktorí sa utopili v mori alebo boli zabití v bitke, pochovaným zemetrasením, zavraždeným alebo stráveným ohňom.

Pane, všetci tí, ktorí zomreli vo viere na mori alebo na súši, v riekach, prameňoch, jazerách alebo studniach, zožratí divou zverou, vtákmi alebo plazmi kdekoľvek na zemi, prichádzajú pred Teba. Dopraj im všetkým svoj odpočinok.

Kriste, Bože náš, v Posledný deň, keď vynesieš spravodlivý súd, vzkries do slávy tých, ktorých zožrali morské tvory alebo nebeskí vtáci.

Spasiteľ náš, udeľ pokoj všetkým veriacim, ktorí zomreli náhle a nečakane, uprostred radosti alebo smútku, blahobytu alebo nešťastia.

Kriste, Spasiteľ náš, udeľ odpočinok tým, ktorých zničila zima, ktorí sa zabili na cestách, ktorých premohlo krupobitie, sneh alebo búrka, rozdrvili kamene alebo pochovali zaživa.

Ty vieš, čo je najlepšie pre každé stvorenie, ktoré si vytvoril. Pane, Bože náš, vyslobod' zo všetkých múk tých, ktorým si dovolil zomrieť nečakane v dôsledku nejakej náhlej nehody.

Pôstna disciplína Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku

V zmysle Dekrétu Posvätnej kongregácie pre východné cirkvi č. 379/65 z 21. februára 1969 majú všetci kňazi, rehoľníci a veriaci Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku zachovávať nasledujúcu pôstnu disciplínu:

1) Zdržanlivosť od mäsa:

– v piatky cez rok; s výnimkou prikázaných sviatkov (a podobne odporúčaných sviatkov), voľníc, národných (občianskych) sviatkov;
– v stredu počas Štyridsiatnice, ako aj vo sviatky Povýšenia svätého Kríža a Sťatia hlavy svätého Krstiteľa.

2) Zdržanlivosť od mäsa s pôstom: v deň pred Narodením a Bohozjavením Pána.

3) Zdržanlivosť od mäsa, mlieka a vajec s pôstom: v prvý deň Štyridsiatnice a v piatok Veľkého týždňa.

4) Zakázaný čas: zaväzuje iba počas celej Štyridsiatnice.

Protikladné tvrdenia kohokoľvek sa neberú do úvahy.

Výklad Dekrétu Posvätnej kongregácie pre východné cirkvi č. 379/65 z 21. februára 1969 o pôstnej disciplíne

1) Zdržanlivosť znamená nejest' vymenované pokrmy, a to vrátane jedál, ktoré ich obsahujú.

2) Pôst znamená nejest'; pripúšťa sa však najviac dvakrát za deň malé občerstvenie (trocha jedla) a najviac raz za deň sa najest' dosýta, najlepšie po večernej bohoslužbe, respektíve po 15. hodine.

3) Ak pôst pripadne na sobotu alebo nedeľu, tak sa ruší, ale zdržanlivosť ostáva.

4) Výnimky, ktoré sa uvádzajú v prvom bode dekrétu (prikázané a odporúčané sviatky, voľnice, národné či občianske sviatky), sa vzťahujú aj na stredu počas Štyridsiatnice, nie však na sviatky Povýšenia svätého Kríža a Sťatia hlavy svätého Jána Krstiteľa.

5) Pod slovným spojením "odporúčané sviatky" treba rozumieť veľké sviatky a polyelejné sviatky s bdením, ktoré nie sú prikázanými sviatkami, ako aj deň chrámového sviatku.

6) Pod slovným spojením "národné (občianske) sviatky" treba rozumieť štátne sviatky a dni pracovného pokoja (samozrejme, okrem Štedrého dňa a Veľkého piatku).

7) Zdržanlivosť zaväzuje od 7. roka veku do telesnej smrti.

8) Pôst zaväzuje od 14. do 60. roka veku.

9) Pod slovom "Štyridsiatnica" treba pre účely tohto dekrétu rozumieť všetky dni od pondelka prvého týždňa Veľkého pôstu až po Veľkú sobotu vrátane.

10) Pôst a zdržanlivosť nezaväzujú chorých ľudí, tehotné a dojčiacie ženy, ďaleko cestujúcich (myslí sa aspoň 4 hodiny cesty), ťažko pracujúcich a spoločne sa stravujúcich (ak nemajú možnosť výberu).

11) "Zakázaný čas" znamená zákaz hlučných zábav (napríklad diskoték) a obmedzenie takých televíznych programov, počítačových hier, internetových stránok a podobne, ktoré narúšajú kajúci charakter daného obdobia.

Liturgický program od 05.02.2024 do 18.02.2024

<i>Dá-tum</i>	<i>Čas</i>	<i>Program</i>	<i>Úmysel</i>	<i>Liturgický kalendár</i>
05.02 Po.	17:00	Sv. liturgia csl.	† z r. Márie Filičkovej 13	Svätá mučenica Agáta.
06.02 Ut.	17:00	Sv. liturgia csl.	† z r. Zdenky Kopčikovej	Náš prepodobný otec Bukol, smyrniansky biskup.
07.02 St.	17:00	Sv. liturgia csl.	† Ivan Kopčík (ročná) † Emília Kopčíková (9dňová)	Náš prepodobný otec Partenios, lampsacký biskup.
08.02 Št	17:00	Sv. liturgia csl.	† z r. Emila Kravca	Svätý veľkomučeník Teodor Stratilat. Svätý prorok Zachariáš, ktorý videl kosák.
09.02 Pia.	17:00	Sv. liturgia csl.	† Ľudmila Rešetárová	Svätý mučeník Nikefor.
10.02 So	08:00	Sv. liturgia csl.	† z r. Firmentovej	Sobota syropôstneho týždňa, teda pamiatka všetkých našich prepodobných a bohonositeľských otcov, ktorí sa preslávili pôstmi
11.02 Ne.	07:00 08:00 10:00 11:30 15:00	Utierenň Sv. liturgia csl. Sv. liturgia sl. Sv. liturgia rom. Večiereň	ZBP r. Márie Hricovej ZBP r. Skaličanovej Za farské spoločenstvo	SYROPÔSTNA NEDEĽA posledný deň predpôstneho obdobia. 4. hlas
12.02 Po.	16:30 17:00	9 čas Kajúci kánon	Aliturgický deň	Začiatok Veľkého pôstu, konkrétne Štyridsiatnice. Zdržanlivosť od mäsa, vajec a mlieka s pôstom
13.02 Ut.	16:30 17:00	Kajúci kánon Sv. liturgia csl.	† z r. Rešetárovej 180	Náš prepodobný otec Martinián.
14.02 St.	16:30 17:00	Kajúci kánon Liturgia VPD sl.	† z r. Krafčíkovej 212	Náš prepodobný otec Auxencius.
15.02 Št	16:30 17:00	Kajúci kánon Sv. liturgia csl.	† z r. Filičkovej 175	Svätý apoštol Onezim.
16.02 Pia.	16:30 17:00	9 čas Liturgia VPD sl.	† z r. Ivana Figel'a 207	Svätí mučeníci kňaz Pamfil, Porfyrios a ich spoločníci. Posvätenie kolyvy
17.02 So.	08:00	Sv. liturgia csl.	† Anna Rabíková 250	Sobota 1. týždňa Veľkého pôstu - pamiatka na div kolyvy, ktorý urobil svätý veľkomučeník Teodor Tiron
18.02 Ne.	07:00 08:00 10:00 11:30 15:00	Utierenň Sv. liturgia csl. Sv. liturgia sl. Sv. liturgia rom. Večiereň	ZBP r. Rešetárovej 208 ZBP r. Ľuboša Kopčíka Za farské spoločenstvo	NEDEĽA 1. TÝŽDŇA VEĽKÉHO PÔSTU NEDEĽA ORTODOXIE 5. hlas Zbierka na Charitu